

Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право
УДК 342.97:347.73

Комарницька Ірина Іванівна

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри цивільного права та процесу

Навчально-науковий інститут права, психології та інноваційної освіти

Національного університету «Львівська політехніка»

Комарницкая Ирина Ивановна

кандидат юридических наук,

доцент кафедры гражданского права и процесса

Учебно-научный институт права, психологии и инновационного образования

Национального университета «Львовская политехника»

Komarnytska Iryna

PhD (Law), Associate Professor of Civil Law and Procedure

Educational-Scientific Institute of Law, Psychology and Innovative Education

National University «Lviv Polytechnic», Lviv, Ukraine

ORCID: 0000-0003-4314-877X

**СИСТЕМА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ЗАСОБІВ
ПРОФІЛАКТИКИ ПРАВОПОРУШЕНЬ У ФІНАНСОВІЙ СФЕРІ
СИСТЕМА АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВОВЫХ СРЕДСТВ
ПРОФИЛАКТИКИ ПРАВОНАРУШЕНИЙ В ФИНАНСОВОЙ СФЕРЕ
SYSTEM OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL MEANS OF
OFFENSE PREVENTION IN THE FINANCIAL SPHERE**

Анотація. У статті здійснено аналіз системи адміністративно-правових засобів профілактики правопорушень у фінансовій сфері в Україні. Зазначено, що загалом профілактика правопорушень у фінансовій сфері спрямована на усунення можливості завдання шкоди як окремим

суб'єктам фінансово-правових відносин, так і фінансовій системі України, державі, суспільству загалом, усунення негативного впливу на фінансову сферу, проявів порушення закону щодо фінансових правовідносин в Україні. З'ясовано, що адміністративно-правові засоби профілактики правопорушень у фінансовій сфері є системою субстанційних і діяльнісних правові явищ, за допомогою яких суб'єкти фінансового контролю, правоохоронні та інші органи, громадяни, їхні об'єднання та інші суб'єкти протидії правопорушенням фінансового характеру встановлюють причини і умови вчинення проступків у фінансовій сфері, нейтралізують фактори, що детермінують деліктну поведінку, здійснюють попереджувальний вплив задля запобігання вчиненню податкових, бюджетних правопорушень, правопорушення у банківській сфері, фінансових правопорушень у митній сфері та інших фінансових проступків. Представлено аналіз засобів протидії деліктам, які створюють загрозу фінансовій стабільності, безпеці держави, гарантованості фінансових прав фізичних та юридичних осіб. Окремо деталізовано специфіку правової природи та юридичних особливостей системи адміністративно-правових засобів профілактики правопорушень у фінансовій сфері в Україні, нормативної основи їхнього застосування, елементів, різновидів. Наголошено на потребі врахування чинників, що детермінують деліктну поведінку фінансового характеру. Акцентовано, що на шляху втілення сучасних реформ у фінансовій сфері законодавець повинен сформулювати нормативно-правове підґрунтя для реалізації фінансово-правових засобів профілактики деліктної поведінки фінансового характеру, зважати на системність таких засобів та потребу їхнього комплексного розгляду та унормування.

Ключові слова: правопорушення, профілактика правопорушень, фінансова сфера, адміністративно-правові засоби, профілактика правопорушень у фінансовій сфері.

Аннотация. В статье проведен анализ системы административно-правовых средств профилактики правонарушений в финансовой сфере в Украине. Отмечено, что в целом профилактика правонарушений в финансовой направлена на устранение возможности причинения вреда как отдельным субъектам финансово-правовых отношений, так и финансовой системе Украины, государству, обществу в целом, устранение негативного влияния на финансовую сферу, проявлений нарушения закона в сфере финансовых правоотношений в Украине. Установлено, что административно-правовые средства профилактики правонарушений в финансовой сфере является системой субстанциональных и деятельностных правовые явлений, с помощью которых субъекты финансового контроля, правоохранительные и другие органы, граждане, их объединения и другие субъекты противодействия правонарушениям финансового характера устанавливают причины и условия совершения проступков в финансовой сфере, нейтрализуют факторы, детерминирующие деликтное поведение, осуществляют предупредительное воздействие для предотвращения совершения налоговых, бюджетных правонарушений, правонарушения в банковской сфере, финансовых правонарушений в таможенной сфере и других финансовых проступков. Представлен анализ средств противодействия деликтам, создающим угрозу финансовой стабильности, безопасности государства, гарантированности финансовых прав физических и юридических лиц. Отдельно детализировано специфику правовой природы и юридических особенностей системы административно-правовых средств профилактики правонарушений в финансовой сфере в Украине, нормативной основы их применения, элементов, разновидностей. Отмечено необходимость учета факторов, детерминирующих деликтное поведение финансового характера. Акцентировано, что на пути воплощения современных реформ в финансовой сфере законодатель

должен сформировать нормативно-правовую основу для реализации финансово-правовых средств профилактики деликтного поведения финансового характера, учитывать системность таких средств и необходимость их комплексного рассмотрения и нормирования.

Ключевые слова: правонарушение, профилактика правонарушений, финансовая сфера, административно-правовые средства, профилактика правонарушений в финансовой сфере.

Summary. The article analyzes the system of administrative and legal means of crime prevention in the financial sphere in Ukraine. It is noted that in general the prevention of offenses in the financial sphere is aimed at eliminating the possibility of harm to individual subjects of financial and legal relations and the financial system of Ukraine, the state, society as a whole, eliminating the negative impact on the financial sector. Ukraine. It was found that the administrative and legal means of crime prevention in the financial sphere is a system of substantial and activity legal phenomena, through which the subjects of financial control, law enforcement and other bodies, citizens, their associations and other subjects of counteraction to financial offenses nature, establish the causes and conditions of misconduct in the financial sector, neutralize the factors that determine the delinquent behavior, have a preventive effect to prevent tax, budget offenses, banking offenses, financial offenses in the customs sphere and other financial offenses. The analysis of means of counteraction to torts which pose a threat to financial stability, security of the state, guarantee of financial rights of individuals and legal entities is presented. The specifics of the legal nature and legal features of the system of administrative and legal means of crime prevention in the financial sphere in Ukraine, the regulatory framework for their application, elements, varieties are detailed. The need to take into account the factors that determine tortious behavior of a financial nature is emphasized. It is emphasized that on the way of

implementation of modern reforms in the financial sphere the legislator must form a legal basis for the implementation of financial and legal means of prevention of financial delinquent behavior, take into account the systemic nature of such means and the need for comprehensive consideration and standardization.

Key words: *offenses, crime prevention, financial sphere, administrative and legal means, crime prevention in the financial sphere.*

Постановка проблеми. Сучасна система адміністративно-правових засобів профілактики правопорушень у фінансовій сфері в Україні спрямована на протидію досить широкого кола деліктів, які створюють загрозу фінансовій стабільності, безпеці держави, гарантованості фінансових прав фізичних та юридичних осіб. Важливість фінансової сфери, її вразливість до різних проявів деліктної поведінки спонукає до глибшого дослідження правової природи та юридичних особливостей системи адміністративно-правових засобів профілактики правопорушень у фінансовій сфері в Україні, нормативної основи їхнього застосування, елементів, різновидів. Ці засоби є потужними інструментами, які нейтралізують небезпечні чинники, що детермінують деліктну поведінку фінансового характеру, здійснюють попереджувальний вплив з метою запобігання вчиненню податкових, бюджетних правопорушень, правопорушення у банківській сфері, фінансових правопорушень у митній сфері та інших фінансових проступків. На шляху втілення сучасних реформ у фінансовій сфері законодавець повинен сформувати нормативно-правове підґрунтя для реалізації адміністративно-правових засобів профілактики деліктної поведінки фінансового характеру, зважати на системність таких засобів та потребу їхнього комплексного розгляду та унормування. Створення такого нормативно-правового підґрунтя ще не завершене та потребує теоретичної основи, що визначає специфіку системи

адміністративно-правових засобів профілактики правопорушень у фінансовій сфері в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З'ясування особливостей системи правових засобів у системі інституційних формувань було предметом досліджень таких вчених, як О. Онуфрієнко [1], В. Сапун [2], Т. Пашук [3], Личенко І.О. [4]. Окремі адміністративно-правові засоби профілактики правопорушень у фінансовій сфері досліджувалися такими вченими, як М. Кучерявенко [5], С. Надобко [6], Ю. Поптанич [7], О. Заяць [8], Д. Кобелько [9]. Проте потреба удосконалення системи цих засобів, як і подальшого оновленого формування нормативно-правове підґрунтя для підвищення ефективності реалізації адміністративно-правових засобів профілактики деліктної поведінки фінансового характеру, їхнього комплексного унормування зумовлює потребу продовження дослідження окресленого питання.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є правовий аналіз системи адміністративно-правових засобів профілактики правопорушень у фінансовій сфері в Україні, їхніх особливостей та різновидів.

Виклад основного матеріалу. Різні, на перший погляд, адміністративно-правові засоби профілактики правопорушень у фінансовій сфері, водночас утворюють стійку систему, що дає змогу суб'єктам фінансового контролю, правоохоронним та іншим органам і громадянам, їхнім об'єднанням та іншим суб'єктам здійснювати протидію правопорушенням фінансового характеру, встановити причини і умови вчинення проступків у фінансовій сфері, нейтралізувати чинники, які детермінують деліктну поведінку, здійснювати попереджувальний вплив задля запобігання вчиненню податкових, бюджетних правопорушень, правопорушення у банківській сфері, фінансових правопорушень у митній сфері та інших фінансових проступків.

Комплексне розуміння змісту адміністративно-правових засобів профілактики правопорушень у фінансовій сфері можливе за умови визначення найважливіших особливостей системи таких засобів та їхніх різновидів.

Слід виокремити наступні особливості системи адміністративно-правових засобів профілактики правопорушень у фінансовій сфері.

По-перше, система цих засобів стосується регулювання мобілізації (формування), розподілу (перерозподілу), використання централізованих і децентралізованих грошових фондів, зокрема адміністративних правопорушень, деталізованих у КУПАП (статті 163-1, 163-2, 163-3, 163-4, 164-1, 164-2, 164-12 КУПАП)), та фінансових правопорушень, склад яких визначено в змісті Бюджетного кодексу України, Податкового кодексу України, закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» від 06 липня 1995 р. № 265/95-ВР та інших нормативно-правових актів фінансового характеру і адміністративних проступків у фінансовій сфері, деталізованих в КУПАП.

По-друге система адміністративно-правових засобів профілактики правопорушень у фінансовій сфері охоплює взаємопов'язані субстанційні і діяльнісні правові явища, за допомогою яких конкретні суб'єкти правовідносин здатні досягти публічно-правової мети [1, с. 15] щодо реалізації профілактики деліктів, які посягають на правовідносини щодо створення, розподілу, перерозподілу і використання централізованих і децентралізованих грошових фондів, фінансових ресурсів та фінансових активів держави задля задоволення господарських потреб, реалізації публічно-правових послуг, гарантування здійснення державою її функцій. Ґрунтується такий поділ на інструментальній теорії визначення правової природи явищ правової дійсності, яка визнає їх поділ на кілька груп, серед яких правові установлення, регулятори, дозволи, заборони, зобов'язання,

тощо; правові, інтерпретаційні акти офіційного тлумачення, положення судової практики як специфічні явища правової форми; юридичну діяльність щодо реалізації нормативних вимог, правозастосовну та правореалізуючу діяльність; суб'єктивну складову частину правової дійсності, до якої належить правосвідомість, суб'єктивні елементи правової культури, тощо. При цьому система двох перших груп може вважатися правовими засобами [2, с. 68].

Тобто в цій системі можуть виокремлюватися як складові елементи матеріальні та процесуальні адміністративно-правові норми, які спрямовані на профілактику окреслених деліктів, нормативно-правові акти та інші субстанційні правові явища, які цьому служать, так і діяльнісні засоби профілактики деліктів у вигляді рішень, постанов або фактичних дій (затримання особи, яка вчинила адміністративний проступок, тощо) [3, с. 284-285].

На думку О. Онуфрієнко, використання з цього приводу терміна «система» акцентує на системотворчому характері правових засобів, здатності їх бути елементами правової системи загалом [1, с. 15].

Третьою особливістю є специфіка діяльнісних адміністративно-правових засобів профілактики правопорушень у фінансовій сфері. Вони втілюються через кілька рівнів та широке видове різноманіття таких заходів. Законодавець закріплює можливість здійснювати перевірку грошових та бухгалтерських документів, звітів, кошторисів, що містять дані про надходження і витрачання коштів, проводити перевірки фактичної наявності цінностей, вимагати надання результатів інвентаризацій основних фондів, обліку товарно-матеріальних цінностей, результатів розрахунків, реалізовувати огляд речей, контролю якість формування показників бюджетів місцевого самоврядування, інформації про потреби закупівлі, інформації про технічні і якісні характеристики предмета закупівлі, його вартість при наданні адміністративних послуг, відвідування

підприємств, установ і організацій, призупиняти видаткові операції, тощо. Спрямовані такі дії на припинення протиправної діяльності та встановлення осіб, які порушують порядок здійснення фінансових операцій. При цьому заходи реалізуються на соціальному, спеціальному та індивідуальному рівнях. Реалізує такий перелік діяльнісних адміністративно-правових засобів профілактики правопорушень у фінансовій сфері широкий перелік суб'єктів, що володіє владними повноваженнями. До нього належать Міністерство фінансів України, Рахункова палата, Державна казначейська служба України, Державна служба фінансового моніторингу України, ОВС, фіскальні органи (органи ДПС), податкова міліція, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, митні органи, Державна аудиторська служба, Національний банк, Пенсійний фонд України і Фонд соціального страхування України, Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Державна служба фінансового моніторингу України, Національне антикорупційне бюро України, правоохоронні органи, їхні посадові особи Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, суди, громадські організації, громадяни.

Четвертою особливістю цих засобів є спрямованість засобів профілактичного впливу на діяльність широкого кола суб'єктів, серед яких посадові особи міністерств, інших органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, державних фондів, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, бюджетних установ, банків, підприємства, установи, організації. Наприклад заходи профілактичного фінансового контролю можуть здійснюватися Державною аудиторською службою щодо фінансових установ у статутному капіталі яких державна або комунальна частка часток перевищує 50 %, суб'єктів господарювання державного сектора економіки,

підприємств, які отримували чи продовжують отримувати кошти з бюджетів усіх рівнів, використовують державне, комунальне майно.

Особливістю є те, що система адміністративно-правових засобів профілактики правопорушень у фінансовій сфері стосується особливого напрямку протидії правопорушенням фінансового характеру, зокрема з'ясування причин і умов вчинення таких проступків, нейтралізації чинників, що детермінують деліктну поведінку, здійснення попереджувального впливу на них та втілення в життя інших інструментів запобігання правопорушенням у цій сфері.

Ще однією особливістю системи адміністративно-правових засобів профілактики правопорушень у фінансовій сфері є тісний зв'язок цих засобів з неправовими засобами впливу психологічного, економічного, ідеологічного та іншого характеру та потреба залучення усього арсеналу таких засобів для досягнення профілактичної мети. Це дає змогу досягти комплексності профілактичного впливу на порушника та визначити групи ризику, вплив на які повинен бути першочерговим. Потреба залучення цих заходів зумовлена також специфікою деліктних проявів у фінансовій сфері та їх зумовленістю специфічними соціальними, економічними причинами, недоліками добору кадрів для посад державної служби та складністю виконання завдань державних службовців у фінансовій сфері, здатністю до «професійного вигоряння» та надмірним навантаженням при виконанні таких посадових обов'язків у фінансовій сфері.

Таким чином, адміністративно-правові засоби профілактики правопорушень у фінансовій сфері є системою субстанційних і діяльнісних правові явищ, за допомогою яких суб'єкти фінансового контролю, правоохоронні та інші органи, громадяни, їхні об'єднання та інші суб'єкти протидії правопорушенням фінансового характеру, встановлюють причини і умови вчинення проступків у фінансовій сфері, нейтралізують фактори, що детермінують деліктну поведінку, здійснюють попереджувальний

вплив задля запобігання вчиненню податкових, бюджетних правопорушень, правопорушення у банківській сфері, фінансових правопорушень у митній сфері та інших фінансових проступків.

Комплексне розуміння змісту адміністративно-правових засобів профілактики правопорушень у фінансовій сфері можливе за умови деталізації її різновидів. Слушним є здійснений окремими авторами поділ досліджуваних правопорушень, зважаючи на підгалузі чи інститути фінансового права, на бюджетні, податкові, банківські, правопорушення у сфері готівкового грошового обігу, у сфері державних або муніципальних запозичень, у сфері здійснення фінансових операцій [10, с. 122]. Цей поділ аналогічно стосується й адміністративно-правових засобів профілактики правопорушень у фінансовій сфері, оскільки специфіка самого проступку має безпосередній вплив на визначення змісту профілактичних інструментів загалом.

Серед пріоритетних критеріїв, які дають змогу зрозуміти особливості профілактики основних різновидів проступків у фінансовій сфері є специфіка виду фінансових правовідносин [11], які визначають зміст фінансово-правових інститутів. Зокрема доцільно диференціювати профілактику податкових, бюджетних правопорушень, правопорушення у банківській сфері, в тому числі щодо валютного регулювання, грошово-касових операцій, загальнообов'язкового соціального страхування та профілактику фінансових правопорушень у митній сфері.

Специфіка адміністративно-правових засобів профілактики правопорушень у бюджетній сфері виявляється у потребі протидіяти порушенню учасником бюджетного процесу визначених законодавством норм, які стосуються формування, розгляду, ухвалення, внесення змін, виконання бюджету, представлення звіту щодо його виконання. Наприклад, такі діяння деталізовані у ч. 1 ст. 164-12 КУпАП і ч. 3 ст. 164-12 КУпАП.

Адміністративно-правові засоби профілактики правопорушень у податковій сфері стосуються запобігання вчиненню протиправних діянь платників податків, податкових агентів, їхніх посадових осіб і посадових осіб контролюючих органів, які зумовлюють невиконання чи неналежне виконання вимог податкового законодавства, забезпечення контролю за яким покладено на контролюючі органи. Зокрема профілактика стосується ведення податкового обліку, надання аудиторських висновків (ст. 163-1), неподаннячи несвоєчасного подання платіжних доручень на перерахування належних до сплати податків та зборів (обов'язкових платежів) (ст. 163-2), невиконання законних вимог посадових осіб податкових органів (ст. 163-3), порушення порядку утримання та перерахування податку на доходи фізичних осіб і подання відомостей про виплачені доходи (ст. 163-4), порядку справляння та сплати туристичного збору (ст. 163-17), порядку припинення юридичної особи або підприємницької діяльності фізичної особи - підприємця (ст. 166-6), тощо.

Профілактика порушень митних правил стосується діянь, деталізованих у Главі 68 Митного кодексу України, зокрема порушення режиму зони митного контролю, недоставлення товарів до митного органу призначення, порушення порядку проходження митного контролю пересилання через митний кордон України товарів, заборонених до такого пересилання.

Профілактика деліктів у банківській сфері спрямована на протидію порушенням порядку здійснення операцій з електронними грошима, у сфері переказу коштів в Україні, порядку припинення юридичної особи або підприємницької діяльності фізичної особи підприємця, щодо здійснення нагляду (оверсайту) платіжних систем та систем розрахунків. Також профілактичні заходи стосуються протидії правопорушенням, визначеним у статтях 6312 та 1668 КУпАП у частині, що стосується правопорушень у сфері банківської діяльності та банківських операцій,

порушення роботи тимчасової адміністрації, ліквідації банку, законодавства у сфері гарантування вкладів фізичних осіб, нормативно-правових актів Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Основним суб'єктом протидії таким діям є Фонд гарантування вкладів фізичних осіб, що реалізуючи юрисдикційну діяльність діє спільно з Національним банком України [6, с. 7-8].

Висновки. Таким чином, загалом профілактика правопорушень у бюджетній сфері спрямована на усунення можливості завдання шкоди як окремим суб'єктам фінансово-правових відносин, так і фінансовій системі України, державі, суспільству загалом, усунення негативного впливу на фінансову сферу, проявам порушення закону щодо фінансових правовідносин в Україні. Втілюючи сучасні реформи у фінансовій сфері, законодавець повинен сформувати нормативно-правове підґрунтя для реалізації адміністративно-правових засобів профілактики деліктної поведінки фінансового характеру, зважати на системність таких засобів та потребу їхнього комплексного розгляду та унормування.

Література

1. Онуфрієнко О. В. Правові засоби у контексті інструментальної теорії права : автореф. дис... канд. юр. наук: спец. 12.00.01. Харків, 2004. 18 с.
2. Сапун В. А., Я. В. Турбова Инструментальная теория права и правовые средства как элементы юридической техники // Ученые записки юридического факультета. Вып. 18 (28). 2010. С. 65–71.
3. Пашук Т.І. Право людини на ефективний державний захист її прав та свобод: автореф. дис... канд. юр. наук: спец. 12.00.01. Львів, 2006. 16 с.
4. Личенко І.О. Захист законних інтересів громадян України у сфері власності засобами адміністративного права: дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2015. 495 с.

5. Кучерявенко М. П. Целостность и системность финансового права // Финансовое право. 2003. № 2. С.12-17.
6. Надобко С. В. Адміністративна відповідальність за порушення законодавства про банки і банківську діяльність: автореф. дис... канд. юр. наук: 12.00.07. Харків, 2016. 22 с.
7. Поптанич Ю. М. Нормативне регулювання діяльності підрозділів Національної поліції України, що здійснюють запобігання правопорушенням у фінансовій сфері та галузях економіки: адміністративно-правові аспекти // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2017. № 4. С. 146-154.
8. Заяць О. С. Протидія адміністративним правопорушенням у фінансовій сфері: монографія. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 240 с.
9. Кобелько Д. М. Характеристика та види правопорушень у фінансовій сфері // Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. 2014. № 12. С. 138-141.
10. Фінансове право : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки та О. П. Гетманець; Ю. М. Жорнокуй, О. В. Кашкарьова, Т. В. Колесник та інші. Харків : Екограф, 2015 500 с.
11. Фінансове правопорушення як підстава фінансово-правової відповідальності: поняття, склад, види. URL: <https://studfile.net/preview/5462433/page:10/> (дата звернення 26.09.2020).

References

1. Onufriyenko O. V. Pravovi zasoby u konteksti instrumental'noyi teoriiyi prava : avtoref. dys... kand. yur. nauk: spets. 12.00.01. Kharkiv, 2004. 18 s.

2. Sapun V. A., Ya. V. Turbova Instrumental'naya teoriya prava i pravovye sredstva kak elementy yuridicheskoi tekhniki. Uchenye zapiski yuridicheskogo fakul'teta. Vyp. 18 (28). 2010. S. 65–71.
3. Pashuk T.I. Pravo lyudyny na efektyvnyy derzhavnyy zakhyst yiyi prav ta svobod: avtoref. dys... kand. yur. nauk: spets. 12.00.01. L'viv, 2006. 16 s.
4. Lychenko I.O. Zakhyst zakonnykh interesiv hromadyan Ukrayiny u sferi vlasnosti zasobamy administratyvnoho prava: dys. ... d-ra yuryd. nauk : 12.00.07. Kyiv, 2015. 495 s.
5. Kucheryavenko M. P. Tselostnost' i sistemnost' finansovogo prava. Finansovoe pravo. 2003. № 2. S.12-17.
6. Nadobko S. V. Administratyvna vidpovidal'nist' za porushennya zakonodavstva pro banky i bankivs'ku diyal'nist': avtoref. dys... kand. yur. nauk: 12.00.07. Kharkiv, 2016. 22 s.
7. Poptanych Yu. M. Normatyvne rehulyuvannya diyal'nosti pidrozdiliv Natsional'noyi politsiyi Ukrayiny, shcho zdiysnyuyut' zapobihannya pravoporushennyam u finansoviy sferi ta haluzyakh ekonomiky: administratyvno-pravovi aspekty. Naukovyy visnyk Dnipropetrovs'koho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav. 2017. № 4. S. 146-154.
8. Zayats' O. S. Protydiya administratyvnym pravoporushennyam u finansoviy sferi: monohrafiya. L'viv: L'vDUVS, 2018. 240 s.
9. Kobel'ko D. M. Kharakterystyka ta vydy pravoporushen' u finansoviy sferi. Naukovi zapysky L'vivs'koho universytetu biznesu ta prava. 2014. № 12. S. 138-141.
10. Finansove pravo : pidruchnyk / za zah. red. O. M. Bandurky ta O. P. Hetmanets'; Yu. M. Zhornokuy, O. V. Kashkar'ova, T. V. Kolesnyk ta inshi. Kharkiv : Ekohraf, 2015 500 s.
11. Finansove pravoporushennya yak pidstava finansovo-pravovoyi vidpovidal'nosti: ponyattya, sklad, vydy. URL: <https://studfile.net/preview/5462433/page:10/> (data zvernennya 26.09.2020).